

Proiectul: „Legitimitate și responsabilitate
pentru o mai bună protecție a
avertizorilor în interes public_LAW”

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

NEWSLETTER

Nr.3/2025_LAW

Legitimitate și responsabilitate pentru o mai bună protecție a avertizorilor în interes public_LAW”

În acest număr:

- Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției și protecția avertizorilor - Cum răspund guvernele?
- Informații cheie despre proiectul LAW
- Despre programul „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” (CEDV)

www.transparency.org.ro

“Finanțat de Uniunea Europeană. Părerile și opiniile exprimate aparțin autorilor acestui material și nu reprezintă poziția oficială a Uniunii Europene sau a CEDV. Nici Uniunea Europeană și nici autoritatea care a acordat grantul nu pot fi făcute responsabile pentru părerile și opiniile respective.”

Convenția ONU împotriva corupției și protecția avertizorilor Cum răspund guvernele la nivel național?

Grupul de lucru privind protecția avertizorilor în interes public din cadrul coaliției UNCAC, Government Accountability Project și alte organizații care sprijină persoanele care efectuează raportări au publicat, în iunie 2025, un raport global referitor la perspectivele societății civile asupra punerii în aplicare a Rezoluției 10/8 privind protecția persoanelor care efectuează raportări.

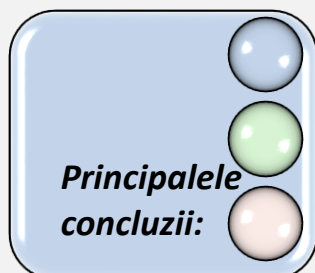
Raportul global analizează modul în care 31 de țări din cinci regiuni ale Organizației Națiunilor Unite pun în aplicare Rezoluția 10/8 a coaliției UNCAC, cu accent special pe articolul 33, referitor la protecția avertizorilor în interes public. Raportul se bazează pe contribuțiile experților juridici și ale societății civile și prezintă atât progresele realizate, cât și lacunele grave existente la nivel mondial în materia protecției avertizorilor.

Au fost evaluate următoarele criterii prevăzute de Rezoluția 10/8:

- ☐ Recunoașterea juridică a persoanelor care efectuează raportări;
- ☐ Măsuri de protecție împotriva represaliilor, inclusiv mecanisme de aplicare și remedii efective;
- ☐ Cadre instituționale care includ organisme specializate, cu atribuții clare și resurse adecvate;
- ☐ Servicii de sprijin care includ asistență juridică, sprijin psihologic și asistență financiară;
- ☐ Mecanisme de raportare care sunt eficiente și confidențiale, cu focus pe transparența rezultatelor.

*„Credibilitatea sistemelor anticorupție și încrederea
pe care publicul o acordă acestora depind de curajul
persoanelor care efectuează raportări și de
integritatea mecanismelor de protecție concepute
pentru a le sprijini.”*

Legi insuficiente și lipsa unei protecții reale

Potențialii avertizori nu știu unde sau cum să raporteze

Instituții slabe și lipsa independenței

➤ *Legislație neuniformă și lipsa unei protecții reale*

Una dintre principalele concluzii este aceea că, deși numeroase țări recunosc importanța avertizorilor în lupta împotriva corupției, punerea efectivă în aplicare a angajamentelor asumate prin Rezoluția 10/8 este neuniformă, fragmentată și, adesea, inefficientă. Doar un număr redus de țări au adoptat legi solide și cuprinzătoare, care oferă avertizorilor o protecție clară și aplicabilă în practică.

În majoritatea țărilor există mai multe canale de raportare, însă acestea sunt slab coordonate. De asemenea, lipsesc organismele specializate responsabile cu investigarea raportărilor sau cu protejarea avertizorilor.

Sprijinul - juridic, psihologic sau financiar - este limitat ori lipsește complet. Persoanele care raportează nereguli se confruntă frecvent cu represalii grave, inclusiv pierderea locului de muncă, defăimare, acțiuni în justiție (ca de exemplu SLAPP), și presiune socială. În multe țări, avertizorilor nu le sunt garantate nici măcar protecții juridice de bază, cum ar fi inversarea sarcinii probei în cauzele privind represaliile.

➤ *Oamenii nu știu unde sau cum să raporteze*

Raportul avertizează că gradul de conștientizare a publicului cu privire la drepturile avertizorilor și la canalele de raportare este la un nivel alarmant de scăzut. Puține guverne desfășoară campanii publice de informare pentru a explica cetățenilor și lucrătorilor cum și unde pot raporta în siguranță potențiale nereguli. Instrumentele existente se concentrează în principal asupra sectorului public și ignoră categorii largi, precum contractanții privați, foștii angajați și consultanții independenți.

În plus, procedurile de raportare sunt adesea lente și lipsite de transparență. Avertizorii primesc rareori feedback privind stadiul sau rezultatul demersurilor, ceea ce generează frustrare și neîncredere și reduce disponibilitatea oamenilor de a semnaliza nereguli.

➤ *Instituții slabe și lipsa de independență*

Chiar și în țările în care există legi, adesea nu sunt instituții/entități independente care să aibă mandat, resurse sau competențe necesare pentru a investiga în mod corespunzător cazurile avertizorilor.

Majoritatea țărilor analizate nu dispun nici de sisteme prin care să monitorizeze periodic și să îmbunătățească modul în care mecanismele de protecție funcționează în practică. Prin urmare este dificil ca noile provocări să fie abordate sau problemele să fie remediate la timp.

În loc să prevină prejudiciile prin sisteme de raportare solide și accesibile, multe guverne intervin doar după apariția problemelor. Unele mențin chiar lacune juridice, cum ar fi acordurile de confidențialitate sau clauzele contractuale private, care pot reduce la tăcere avertizorii și pot prevala, în practică, asupra unor drepturi fundamentale.

Ce este de făcut?

Raportul subliniază că progresul real necesită standarde clare, voință politică și cooperare, inclusiv cu societatea civilă, experți juridici și persoane care lucrează direct în acest domeniu.

În consecință, raportul recomandă guvernelor să adopte măsuri precum:

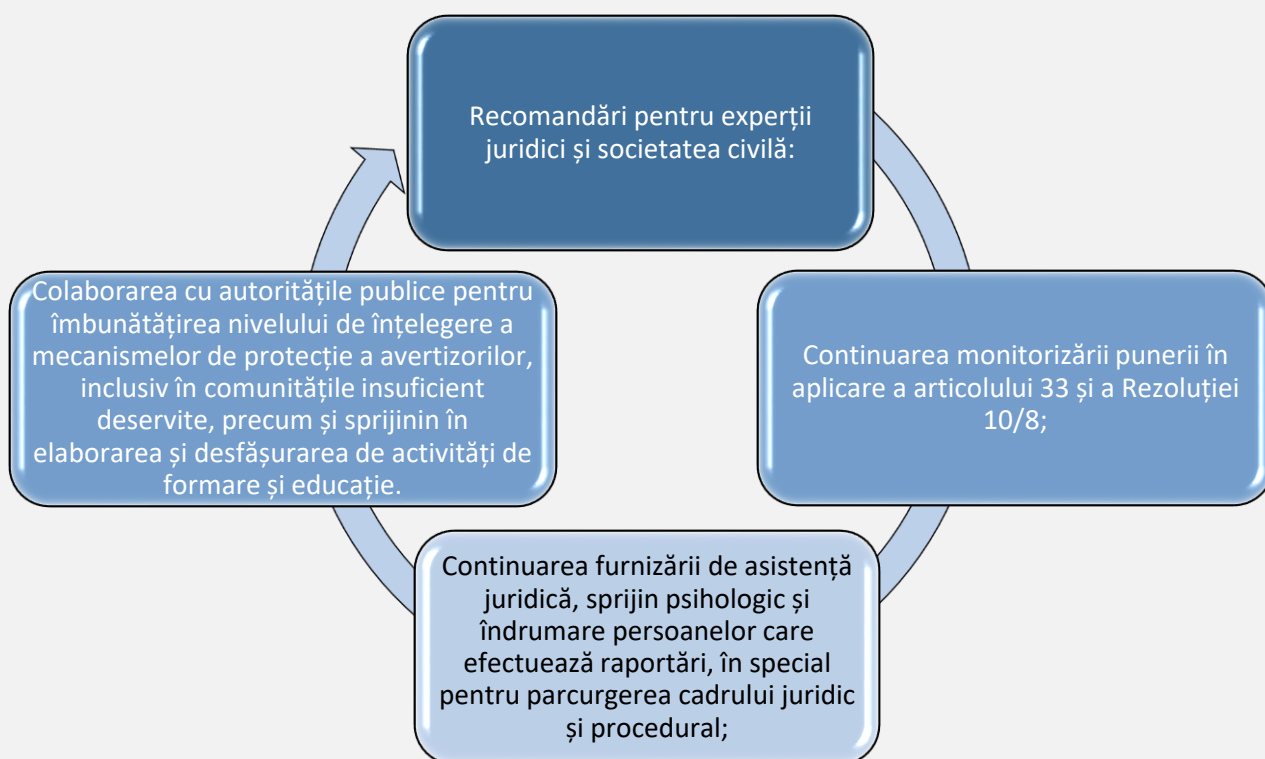
- ➡ Extinderea protecției juridice pentru toate formele de activitate profesională, inclusiv pentru contractanți și lucrători independenți;
- ➡ Înființarea unor instituții independente, cu un rol clar în protejarea avertizorilor de integritate în interes public;
- ➡ Dezvoltarea unor canale de raportare sigure și fiabile, care permit raportarea anonimă și protejează identitatea și datele cu caracter personal ale celor care efectuează raportări;
- ➡ Asigurarea de asistență juridică, sprijin psihologic și financiar pentru avertizori.

La fel de importantă este asigurarea transparenței cu privire la rezultatele aplicării legislației privind avertizorii, atât în ceea ce privește eficiența măsurilor împotriva represaliilor, cât și modalitatea în care raportările au dus la prevenirea abateri grave precum cheltuieli ilegale din fondurile publice.

De asemenea, guvernele ar trebui să evalueze periodic eficiența sistemelor de protecție a avertizorilor și să aloce resurse suficiente și susținute organismelor responsabile cu supravegherea acestora.

„Experții juridici și societatea civilă vor continua să joace un rol important în monitorizarea punerii în aplicare a legislației în materie, precum și în acordarea de sprijin esențial persoanelor care efectuează raportări.”

Pentru a transpune Rezoluția 10/8 și articolul 33 din sfera principiilor în practică, autorii raportului solicită o acțiune coordonată din partea statelor, actorilor internaționali, profesioniștilor din domeniul juridic, societății civile și a altor experți relevanți. Raportul integral este disponibil aici: ["From Principle to Practice: A Civil Society Review of the Implementation of Resolution 10/8"](#).

Prin obiectivele specifice și rezultatele estimate, proiectul LAW contribuie la îmbunătățirea protecției avertizorilor în interes public, ca garanție suplimentară a respectării libertății de exprimare și a dreptului la informare, având în vedere că protecția insuficientă împotriva represaliilor afectează libertatea de exprimare a persoanelor.

Informații cheie despre proiectul LAW

Proiectul LAW are ca obiectiv general să contribuie la eforturile de la nivel național și european de a susține și proteja avertizorii în interes public și totodată de a consolida capacitatea autorităților naționale și a practicienilor din domeniul dreptului în asigurarea căilor legale de protecție a avertizorilor de integritate în interes public.

Anticipăm că, prin activitățile derulate și persoanele implicate, proiectul LAW va consolida aplicarea Directivei (EU) 2019/1937 și a legislației naționale din România și Bulgaria, în linie cu respectarea transparenței, buneii guvernante, responsabilității și libertății de expresie.

În ceea ce privește cadrul legal în domeniul protejării avertizorilor de integritate, parcursul celor două țări este destul de diferit. Pe baza acestor diferențe, pot fi culese informații relevante despre modul în care cele două țări reușesc să asigure protecția avertizorilor de integritate după aprobarea legislației de transpunere a Directivei UE în materie. Lecțiile învățate pot avea o dimensiune transnațională, fiind utile pentru alte state membre, inclusiv din perspectiva respectării dreptului privind libertatea de exprimare.

Având în vedere aspectele menționate anterior, în cadrul proiectului LAW au fost identificate mai multe tipuri de grupuri țintă-cheie care vor avea un impact major în asigurarea cadrului necesar protejării avertizorilor de integritate, pe termen scurt și mediu.

În prim plan sunt organizațiile societății civile, experții care activează în domeniul protecției avertizorilor în interes public, persoanele desemnate să gestioneze raportările de integritate și de asemenea studenți ca viitori experți în domeniul vizat.

Este de așteptat ca, prin evenimente precum sesiuni de formare, workshop-uri și seminarii, peste 400 de persoane își vor putea îmbunătăți cunoștințele pe tematici specifice pentru a asigura consiliere adecvată și protecție pentru potențiali avertizori în interes public.

Pentru conștientizarea tematicii la nivelul publicului larg, cel puțin trei milioane de persoane vor beneficia de informații despre drepturile pe care le au și despre canale de raportare de încredere pe care le pot accesa.

Proiectul LAW va contribui totodată la îmbunătățirea protecției pentru avertizorii în interes public, ca o garanție suplimentară de respectare a libertății de exprimare și a dreptului de a fi informat, cunoscut fiind faptul că o protecție deficitară a avertizorilor împotriva represaliilor afectează libertatea de exprimare.

Programul „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” (CEDV)

Programul „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” (CEDV) urmărește să protejeze și să promoveze drepturile și valorile consacrate în tratatele UE și în Carta drepturilor fundamentale, în special prin sprijinirea organizațiilor societății civile active la nivel local, regional, național și transnațional.

Programul CEDV urmărește să sprijine și să dezvolte societăți deschise, democratice, egale și favorabile incluziunii, bazate pe drepturi și pe statul de drept. Aceasta include crearea unei societăți civile dinamice, care să dispună de mijloace de acțiune, să încurajeze participarea democratică, civică și socială a cetățenilor și să cultive bogata diversitate a societății europene, pe baza valorilor, a istoriei și a memoriei noastre comune.

Lansat în anul 2021, programul CEDV se derulează timp de șapte ani, până în 2027, fiind creat în același timp cu programul „Justiție” 2021-2027, în cadrul Fondului pentru justiție, drepturi și valori.

Organizațiile societății civile active la nivel local, regional, național și transnațional, precum și alte părți interesate, pot solicita finanțare CEDV pentru inițiative care vizează implicarea cetățenilor, egalitatea pentru toți și protecția și promovarea drepturilor și a valorilor UE.

*Proiectul „Legitimătate și responsabilitate pentru o mai bună
protecție a avertizorilor în interes public_LAW” este cofinanțat de
Uniunea Europeană prin intermediul programului „Cetățeni,
egalitate, drepturi și valori” (CEDV)*